

Skogsvärden

1.17

Nr 1.2017. Årgång 47

En tidning från Skogssällskapet om skog, fastigheter och ekonomi

FÖRÄNDRING
OCH
FÖRYNGRING

Stereotyper i förändring

Vilken är bilden av miljökämpen, skogsägaren och jägaren? Varför uppstår stereotyper? Kan förutfattade meningar hindra skogsägare att nå sina mål?

Är det stereotyper som styr vårt sätt att sköta skog, och vårt sätt att se på varandra?

EN SKOGSÄGARE – en äldre, ganska envis man med tydlig uppfattning om hur skog ska skötas. Kanske det är den stereotyp som många ser framför sig? Men idag kan det lika gärna vara en medelålders storstadskvinna i karriären eller en småbarnsfar som besöker den ärvda släktgården och inspekterar skogen tillsammans med barnen under föräldraledigheten. Betyder det att vi inte längre har stereotypa skogsägare? Eller betyder det att vi har fått nya stereotyper?

IDET HÄR numret av Skogsvärden tittar vi närmare på de stereotyper som finns i skogen, både bland människor och bland metoder. Vi gör det för att vi tror att det är viktigt att se vad det är som styr oss när vi fattar beslut om vårt skogsägande, eller när vi ger råd till andra skogsägare.

IDAG STÄLLS ALLT fler och högre krav på vad skogen ska ge. Vi som skogsägare har många olika mål för vårt skogsägande. I Sverige och EU finns exempelvis stora förhoppningar knutna till att skogen ska hjälpa till att uppnå klimat- och energimål. FN har dessutom formulerat globala hållbarhetsmål med stark koppling till skogen. Om vi ska nå våra mål måste vi få upp

ögonen för skogens alla möjligheter. Vi måste bejaka ny teknik och ny kunskap. Vi måste låta digitaliseringen slå igenom på bred front i skogsnäringen. Och vi måste välkomna människor med många olika bakgrunder in i skogliga utbildningar och arbetsplatser.

STEREOTYPER KAN VARA ett sätt att sortera och hantera en komplex verklighet. Men om vi inte lyckas synliggöra våra stereotyper så riskerar vi att styras av dem. Och då kan vi fastna i föreställningar som hindrar oss från att se nya möjligheter till utveckling.

ETT KONKRET SÄTT att utvecklas är vårt nya digitala gränssnitt, något som du kan läsa mer om på Skogsaffärssidorna i denna tidning. Vi har även samlat en spännande panel som pratar om tidningens tema – ”skogens stereotyper”. Vilken är bilden av miljökampen, skogsägaren och jägaren? Varför uppstår stereotyper? Kan förutfattade meningar om ”god skogsskötsel” hindra skogsägare att nå sina mål? Läs referatet av det spännande samtalet med början på sidan 14.

Med det önskar jag er trevlig läsning!

Signerat,
SVANTE SCHERMAN

”I det här numret av Skogsvärden tittar vi närmare på de stereotyper som finns i skogen. Vi gör det för att vi tror att det är viktigt att se vad det är som styr oss när vi fattar beslut om vårt skogsägande, eller när vi ger råd till andra skogsägare.”

Svante Scherman.
Foto: Ulrika Lagerlöf

Skogsvärden

Skogsvärden är en tidning från Skogssällskapet om skog, marknad, fastigheter och ekonomi. Den ges ut fyra gånger per år.

Årgång 47,
våren 2017.
ISSN 1650-7444

Ansvarig utgivare
Svante Scherman
073-063 83 17
svante.scherman@skogssallskapet.se

Produktion
Oh My! ohmy.nu
Redaktör
Christian Albinsson
christian@ohmy.nu
Art Director
Fanny Lundstedt
Layout
Andreas Wirf
Omslagsbild
Anders Andersson

Redaktionsråd
Carl-Johan Carlsson
Lotta Möller
Malin von Essen
Maria Nord
Ulrika Lagerlöf
Tryck
Gävle Offset AB

Stiftelsen Skogssällskapet
Box 11374
404 28 Göteborg
Tel 0771-22 0044
www.skogssallskapet.se

 Skogssällskapet

Adressändring? Skicka mejl till: annika.soderqvist@skogssallskapet.se. Eller snigelpost till Skogssällskapet, Bergsgatan 130, 853 50 Sundsvall. Ange din gamla och din nya adress.

Innehåll

nr 1.17

NYHETER 4-5

Just nu

Utställning höjer granens status

Magnus Eriksson vill se en statushöjning av kvalitetsvirke från gran för användning i till exempel golv och möbler.

Skogsbrukets glömda hjältar

Forskare vill ge en mer fördjupad bild av kvinnors arbete i skogen.

Alternativa viltfoder kan ge bättre effekt

Forskning för att utveckla nya foder med bättre näringsbalans.

Tydliga mål ska ge ökad skogsproduktion

Fokus på en fortsatt utveckling av skogsbruket.

Foto: Teddy Kelley/unsplash.com

”Det är viktigt att bli lyssnad på, men minst lika viktigt att lyssna.”

Jonas Rudberg, Naturvårdsexpert, sakkunnig gruvor och skog, Naturskyddsföreningen. Foto: Kristofer Hedlund

TEMA

Skogens stereotyper

8. Dags för en förändrad förnygring?

Professor Urban Nilsson är övertygad om att det går att kombinera ett kostnads-effektivt skogsbruk med en trivsam skog.

10. Helhetssyn kan sänka totalkostnaden

Forskning om hur nya arbetssätt kan göra förnygringen av din skog billigare och bättre.

14. Stereotyp bild av skogs-skötsel hämmar skogsägare

Ett samtal med fyra profiler om skogens stereotyper.

18. Skogsnäring i förändring

Hur mannens roll har förändrats över tid och hur den påverkar bilden av skogssektorn.

SKOGSAFFÄRER

Skog & ekonomi

22. SFAB:s nya VD

Intervju med SFAB:s nya vd Peter Calderon.

23. Virkeskrönikan

Magnus Junitikka bjuder som vanligt på spännande tankar i sin krönika.

26. Mångfalden ökar

Trenden är tydlig, mångfalden ökar i skogsägarkåren.

Forskarnas utmaning är att utveckla nya foder med bättre näringsbalans. Foto: Niclas Moberg

Alternativa viltfoder kan ge bättre effekt

EFFEKT. Älgar och annat vilt orsakar kostsamma betesskador på landets ungskogar. Stödutfordring, det vill säga att man erbjuder viltet alternativt foder på annan plats, är en traditionell metod för att försöka minska skadorna. Tanken är att älgen ska avledas från lockande ungskogar och nöja sig med det foder som erbjuds på utfodringsstationer.

Annika Felton, docent vid Sveriges lantbruksuniversitet, har i ett forskningsprojekt som finansieras av Skogssällskapet visat att sådant foder inte bara ska vara smakligt utan också ha rätt näringsbalans. Älgen är uppenbarligen så klok att om den inte får rätt näring kompenserar den detta genom att beta bland plantorna eller i ungskogen. Traditionell utfodring med sockerbeter, potatis och ensilage kan därför i värsta fall leda till ökade skador eftersom de inte innehåller rätt näringsämnen för älgen.

Forskarnas utmaning är att utveckla nya foder med bättre näringsbalans. I projektet testades salixbalar med lovande resultat. Dock behövs fortsatta försök med olika växtmaterial.

Utställning höjer granens status

STATUSHÖJNING. Idag används granen främst till konstruktionsvirke och massaved. Med utställningen "Från rot till barr" har hemslöjdskonsulent Magnus Eriksson visat att den går att använda till mycket mer. I utställningen synliggör företag, slöjdare, konstnärer – och en kock – annorlunda användningsområden för granen. Bland slutprodukterna finns konstverk, kläder av viskos, kryddor gjorda av granskott, salva mot brännsår och mycket mer.

Magnus Eriksson vill se en statushöjning av kvalitetsvirke från gran för användning i till exempel golv och möbler.

– Vi har ju så mycket gran i vårt land – varför kan vi inte använda den till mer exklusiva ändamål?

Utställningen finansieras av bland andra Skogssällskapet. Den har under perioden november-februari visats på Ljungbergsmuséet i Ljungby. Sommaren 2017 åker utställningen på turné i Sverige.

Lucka i lagen äventyrar svensk tallskog

LAGSTIFTNING. Sverige saknar lagstiftning som gör det möjligt för samhället att ingripa om svampangrepp hotar att skada skogar regionalt eller nationellt. Frågan aktualiseras av svamputbrottet på tall i Odensala nära Arlanda. Där har en markägare nyligen avverkat, flisat och bränt cirka femton hektar tallungskog för att förhindra att sporer från svampen *Diplodia pinea* sprider sig till andra tallskogar. Markägaren har själv fått stå för saneringskostnaderna.

– Vi behöver en lagstiftning som kan användas om en svamp hotar att skada skogen regionalt eller nationellt – en lag som gör det möjligt för samhället att bromsa utvecklingen i ett tidigt skede, säger Jan Stenlid, professor i skogspatologi vid SLU. Läs hela artikeln på Skogssällskapet webbplats.

Nationella skogsprogrammet tema för riksdagsseminarium

SKOGSPROGRAM. Föreningen Skogens seminarium i Sveriges Riksdag blev ett viktigt möte mellan politiker, skogsägare, företag och organisationer. Seminariet arrangerades den 21 mars på Internationella skogsdagen, och lyfte det nationella skogsprogrammet och frågor om äganderätt. Läs mer om diskussionerna som fördes under dagen på www.skogen.se.

Foto: Caleb Jones/unsplash.com

”Jag har mindre problem att gå egen väg. Som kvinna har jag varit lite utanför gruppen och då är det inte så svårt att gå mot strömmen.”

Solveig Larsson, skogsägare i Västerbotten, ordförande i Jägarnas Riksförbund

Bombmurklemålet avgjort

DOM. Skogsägaren vann det omtalade ”Bombmurklemålet” mot Länsstyrelsen i Värmland. Bakgrunden var att en skogsägare i närheten av Kristinehamn förhindrats från att avverka sin skog eftersom myndigheterna hittat den sällsynta svampen bombmurkla på hans mark.

Efter överklagan har Mark-

och miljööverdomstolen nu undanröjt länsstyrelsens beslut. Domstolen konstaterar att det inte varit lagstiftarens mening att artskyddsförordningen avsevärt ska försvåra pågående markanvändning.

– Det är en seger för Sveriges alla skogsägare, säger LRF:s ordförande Sven Erik Hammar i en kommentar till domen.

Tydliga mål ska ge ökad skogsproduktion

Tydliga mål för skogens tillväxt sätter fokus på en fortsatt utveckling av skogsbruket. Foto: John Mark Arnold/unsplash.com

TILLVÄXT. Skogsstyrelsen har inlett en bred samverkansprocess med skogssektorn för att öka skogsproduktionen. Genom att ange tydliga mål för skogens tillväxt och användning vill man sätta fokus på en fortsatt utveckling av skogsbruket. Till hösten 2017 ska man tillsammans med skogssektorn arbeta fram mål och diskutera vilka åtgärder som behöver genomföras.

– I skogen har vi idag rätt specifika mål för vad samhället vill när det gäller sociala och miljörelaterade frågor. Däremot är produktionsambitionerna

mycket allmänt hållna, säger Erik Sollander, skogspolitisk strateg på Skogsstyrelsen.

Bakgrunden är att Sverige kommer att behöva mer förnybara resurser, bland annat träråvara, för att klara omställningen till ett fossilfritt samhälle. Skogsstyrelsen konstaterar att det finns goda möjligheter att öka skogsproduktionen och avverkningarna från dagens nivåer. Som utmaningar pekas bland annat ut åtgärder för att minska vilt- och insektsskadorna samt insatser för att stimulera röjning och gallring.

Gödsla!

Få 15% ränta

Gödsling ökar tillväxten med ca 15 m³/ha under en 8-årsperiod. Medelstammens diameter ökar, vilket ger dig högre virkesvärde och lägre avverkningskostnad. Rätt gödsling i rätt bestånd ger en årlig förräntning på gödslingskostnaden på 10-20%.

Med SG-systemet får du ett komplett paket med allt ifrån rådgivning till markburen gödsling med specialutrustning och GPS-baserad dokumentation. Enkelt och tryggt.

Läs mer på www.sg-systemet.com eller ring Skogens Gödslings AB på 0418-76500.

Foto: Ulrika Lagerlöf

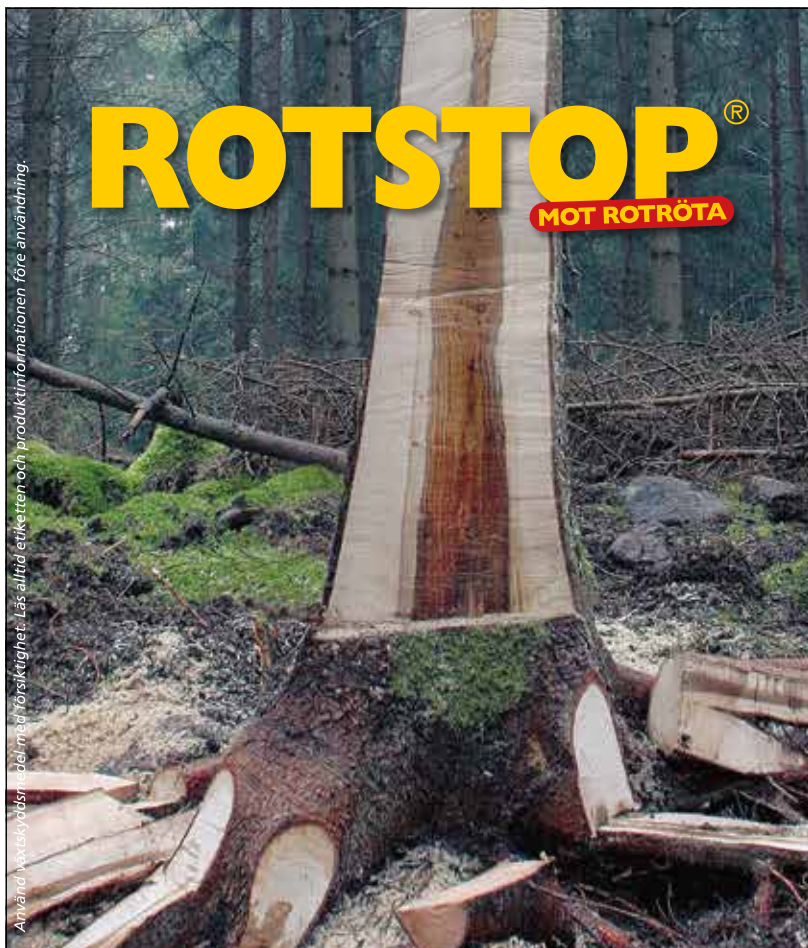
Foto: Markus Spiske/unsplash.com

Skogen som arena för integration

På FN:s Internationella skogsdag 21 mars anordnade Skogssällskapet en seminariedag om skogen som arena för integration.

Deltagarna samlades i Stockholm för att ta del av starka vittnesmål om mötet med svensk natur och lyssna till erfarenheter från projekt där naturen använts som bas för integration. De fick också lära sig mer om regeringsuppdraget att främja anställning av nyanlända i de gröna näringarna.

Läs mer om dagen på www.skogssallskapet.se/integrationsdagen

Använd av skyddsmedel med försiktighet. Läs alltid etiketten och produktinformationen före användning.

ROTSTOP® MOT ROTRÖTA

Stubbehandla gran, lärk och tall vid gallring och slutavverkning!

När temperaturen någon gång under dygnet överstiger +5° C ökar risken för rottickan att etablera sig på färsk stubbar.

Och detta helt oberoende av årstid. **Rotröta är skogens värsta skadegörare!**

Behandla i tid! Infektioner kan överleva upp till 40 år och sprider sig till nästa generation. Du riskerar att förlora upp till 30 000:-/ha – helt i onödan.

Ditt beslut i dag avgör hur din framtida skog skall se ut!

Läs mer om Rotstop och rotröta på: www.interagroskog.se

Interagro
SkogAB

”I det här numret av Skogsvärden tittar vi närmare på de stereotyper som finns i skogen, både bland människor och bland metoder. Vi gör det för att vi tror att det är viktigt att se vad det är som styr oss när vi fattar beslut om vårt skogsägande, eller när vi ger råd till andra skogsägare.”

Svante Scherman

Helhetssyn kan
sänka totalkostnaden.

SID 10

Samtal om
skogens stereotyper.

SID 14

En skogsnäring
i förändring.

SID 18

TEMA:

Skogens stereotyper

En mer varierad skog skapar beredskap för en framtida marknad.

Foto: Annie Spratt

Urban Nilsson, professor, SLU:

Dags för en förändrad förnygring?

Samhället vill ha mer variation i skogsbruket. Frågan drivs idag både från myndighetshåll och intresseorganisationer, och inom svenskt skogsbruk lyfts biologisk mångfald och rekreativvärden som något eftersträvanvärt. Forskningen visar att blandskog bidrar till detta mål. Dags för en förändring?

TEXT: EMIL ERIKSSON

– JA, ANNARS ÄR risken att vi om 40 år står med en skog som vi kanske inte vill ha och som kanske inte är eftertraktad när den ska avverkas. Om vi siktar mot en mer diversifierad skog kan vi skapa beredskap för en framtida marknad – som vi inte vet hur den ser ut – samtidigt som vi får en skog som folk vill vistas i, menar Urban Nilsson,

professor i skogsproduktion vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU.

URBAN NILSSON ÄR övertygad om att det går att kombinera ett kostnadseffektivt skogsbruk med en trivsamt skog, som allmänheten vill använda, och som dessutom främjar den biologiska mångfalden. Han tror inte att det är

stereotyper som gör att dagens skogsägare väljer att förnygra med gran, utan att det handlar om brist på kunskap och dialog mellan olika grupper.

– Som exempel på ett lyckat dialogprojekt skulle jag vilja lyfta projektet Mera tall, som verkar för att inspirera jägare och markägare att samarbeta för en bättre balans mellan skog och vilt i

Sverige. Att det på grund av viltstammarna i södra Sverige skulle vara omöjligt att sätta annat än gran är inte helt sant. Det stämmer att de stora viltstammarna försvårar föryngringen av löv och tall, men detta har överdrivits. För det första är trycket från viltstammarna inte lika stort överallt och för det andra finns det flera framgångsrika exempel där man behandlat de unga träden med viltskyddsmedel. Visst, det kräver mera arbete, mycket mera arbete, men det går.

OCH DET FINNS flera förhållandevis kostnadseffektiva metoder som kan ge ökad biodiversitet och som bara väntar på att prövas i större utsträckning. Förutom det viktiga arbetet med RASE (att spara trädslagen rönn, asp, sälj och ek i röjningen) vill Urban lyfta fram två metoder där man använder sig av naturlig föryngring av lövträd.

”Vad man kan göra är att man planerar för små öar av lövträd i granskogarna.”

– Vad man kan göra är att man planerar för små öar av lövträd i granskogarna. Det finns ofta fuktiga områden på hyggen som möjliggör naturlig föryngring, ofta i tillräckligt stor skala för att man kan skapa lövgrupper eller till och med små lövbestånd. En annan metod är att sätta granarna glesare och fylla ut med naturligt föryngrad björk. Så länge man har goda kunskaper om det specifika hygget, så att man kan avgöra ifall den naturliga föryngringen av björk är tillräcklig, kan detta vara ett billigt och effektivt sätt att föryngra. Samtidigt som man får en skog som allmänheten kan ha glädje av under tiden som skogen växer upp.

URBAN NILSSON MENAR att det idag finns en stereotyp bild i samhället av att alla markägare vill samma sak med sitt skogsägande – avverka och tjäna pengar. Men Urban tror inte att stereotypen stämmer. Att Sveriges över 300 000 skogsägare, med olika storlekar på sina innehav, olika förutsättningar och olika intressen, skulle ge uttryck för en samlad önskan om

Urban Nilsson, professor i skogsproduktion vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU.

Foto: Lars Klingström

hur deras skogar ska se ut är otänkbart, säger Urban.

– Många markägare vill säkert mer med sin skog än att avverka och sälja den till högstbjudande. De kanske har skogen runt husknuten eller har ett fritidshus, och har därför ett intresse av att skapa en mer variationsrik skog. Sätter man sig ned med dem och frågar vad de vill med sin skog och sedan förklarar hur det är möjligt att nå dessa mål, är jag övertygad om att det ofta skulle vara möjligt att realisera detta.

URBAN BETONAR ATT han faktiskt är optimistisk inför framtiden. Sedan nya skogsvårdslagen 1993 finns inte längre några avgörande formella hinder för att etablera variationsrika skogar och vid avverkningar är det idag praxis med avsättningar, skyddszoner kring vattendrag och att visa hänsyn till stigar och vandringsleder. Detta är i allra högsta grad ett fungerande system som visar att förändring är möjlig, menar Urban Nilsson. §

– Man får inte bli hemmablind, vilket betyder att man inte får utgå från att alla känner samma motivation som man själv gör, säger Niklas Laninge.

Foto: Martin Kjellberg

HALLÅ DÄR

Niklas Laninge

– legitimerad psykolog som föreläser om kreativitet och beteendekonomi!

Hur benägen är människan att förändra invanda beteenden?

– Förändring är en funktion av förmåga och motivation. Det vill säga – man måste vara motiverad att förändra sig, och man måste ha möjligheten att genomföra förändringen. Förändring kan ibland medföra ett motstånd, ibland i form av högre kostnader eller en större ansträngning. I de fallen krävs större motivation – hemligheten är därför att göra förändringen så enkel som möjligt.

Hur kan det här appliceras på det svenska skogsbruket?

– Ett bra sätt för att få till stånd förändringar över hela linjen, vilket ju är fallet med det svenska skogsbruket, är att göra det önskade beteendet till standard. Det betyder att man gör det svårare att göra det oönskvärda, och enklare att göra det önskvärda. Ett lyckat exempel på det här kan vi ju faktiskt se i form av den nya skogsvårdslagen, som enligt Urban standardiserade en miljövänlig praxis vid avverkning och fick önskat resultat.

Har du några fler tips?

– Man får inte bli hemmablind, vilket betyder att man inte får utgå från att alla känner samma motivation som man själv gör.

Man måste istället försöka se situationen utifrån användarens perspektiv, i det här fallet skogsägarens. Som sagt: man måste se till att det finns incitament och motivation till förändring, och att det finns en möjlighet att genomföra förändringen. Vad beträffar det svenska skogsbruket skulle kanske ökad kunskap och dialog kunna visa att det inte måste vara så kostsamt att plantera blandskog, och att det faktiskt är möjligt i skogar med viltstammar, vilket också Urban är inne på.

Bortom stereotyper – nya arbetssätt vid föryngring

Helhetssyn kan sänka totalkostnaden

Hur kan nya arbetssätt göra föryngringen av din skog billigare och bättre? Den frågan har branschforskningsinstitutet Skogforsk tacklat i ett projekt som Skogssällskapet finansierat.

– Det behövs ökad kunskap om hur de olika delmomenten av skogsvården hänger samman, menar Lars-Göran Sundblad, forskare vid Skogforsks anläggning i Svalöv.

TEXT: ANDERS THORÉN

IDAGENS SKOGBRUK hanteras markberedning, plantering och röjning i de allra flesta fall separat. I princip väljs den metod som är billigast för respektive delmoment. Lars-Göran Sundblad och hans kollegor efterlyser nu en helhetssyn, som gör det möjligt att kostnadsoptimera hela ”bestånds-anläggningskedjan”.

I PROJEKTET, SOM delvis inspirerats av en finländsk studie från 2010, har forskarna tagit fram nytt kunskapsunderlag för strategier för bättre kostnadseffektivitet där en helhetssyn på bestånds-anläggningsarbetet är utgångspunkten. En viktig slutsats är att en dyrare markberedningsmetod kan leda till mindre röjningsbehov och därmed lägre totalkostnad.

– Istället för att bara köra vidare med de metoder man använder av tradition tror vi att ett mindre schabloniserat förhållningssätt kan göra hela kedjan mer kostnadseffektiv även i Sverige. På vissa marker kan till exempel punktvis markberedning ge mindre sluppplag och färre stammar att röja bort, säger Lars-Göran Sundblad.

FORSKARGRUPPEN PEKAR PÅ att det fortfarande finns betydande kunskapsluckor, såväl praktiskt som vetenskapligt. Exakt hur påverkas lövuppslagets omfattning – och därmed röjningskostnaderna – av de olika typerna av markberedning? Kan man nöja sig med färre plantor om en dyrare men bättre markberedningsmetod används?

– För att få svar på den typen av frågor, och mycket annat, vill vi nu i ett fortsatt forskningsprojekt genomföra ett antal fältförsök där vi testar olika kombinationer av åtgärder och ny teknik, säger Lars-Göran Sundblad.

SAMTIDIGT SOM FORSKARNAS uppgift är att hela tiden flytta fram positionerna måste man ha stor respekt för de etablerade arbetssätten, framhåller Lars-Göran Sundblad. Vanligen bygger de på långa relationer mellan virkesköpare, skogsägare och lokala entreprenörer. Att slå vakt om goda samarbeten är viktigt, även om entreprenören inte alltid har ett komplett utbud av tjänster.

LÅNGSIKTIGT FINNS DET dock betydande fördelar med att ta ett mer övergripande

”Med bra markberedning så klarar man föryngringen med färre och mindre plantor ...”

Docent Lars-Göran Sundblad är forskare vid Skogforsk, med placering i Ekebo, Svalöv.

Foto: Skogforsk

FAKTA

Kort om projektet

Projektet "Kostnadsoptimering av beståndsanläggningskedjan" har haft som syfte att skapa underlag för utveckling av strategier i beståndsanläggningsarbetet. Projektet finansierades av Skogssällskapet. Kedjans tre huvudkomponenter, markberedning, plantering och röjning betraktas då integrerat, det vill säga inte som av varandra oberoende processer. Detta har gjorts i tre delprojekt:

1. Kunskapsinsamling genom litteraturgenomgång och intervjuer med skogsårdsansvariga. Identifiering av kunskapsluckor var en viktig del av detta arbete. Resultaten visar att det finns betydande kunskapsluckor om sambanden mellan markberedning, plantering och röjning, särskilt då det gäller tall.
2. Framtagning av modeller för kostnads- och resultatanalyser av alternativa metoder för markberedning, plantering och röjning. Dessa modeller antyder, att när markberedning ingår i källan blir kostnaden ofta högre, men i gengäld får man en tätare ungskog på kortare tid.
3. Skogliga fältförsök. I projektet har mindre fältförsök etablerats, bland annat för att studera interaktionen mellan plantering av olika plantstorlekar och tre olika markberedningsmetoder avseende plantutveckling och uppslag av sly.

I dagens skogsbruk hanteras markberedning, plantering och röjning i de allra flesta fall separat.

Foto: Thomas Adolfsen

grepp på planering och upphandling. Att bryta den pågående kostnadsökningen för föryngring är strategiskt viktigt. Forskarna är också övertygade om att det finns en potential att öka kvaliteten i föryngringarna och höja andelen överlevande plantor.

– Hur den strategiska omläggningen ska genomföras rent organisatoriskt överlåter vi till företagen. Men vi kan visa på behoven och möjligheterna. Ett exempel är att med bra markberedning så klarar man föryngringen med färre och mindre plantor än med halvdan markberedning, säger Lars-Göran Sundblad.

MYCKET TALAR FÖR att en mer sammanhållen hantering av beståndsanläggningen skulle öppna nya möjligheter även för den enskilde skogsägaren. För många privata skogsägare är maximal virkesproduktion inte det enda målet. Att lämna över en välskött skog med höga naturvärden till kommande generationer väger också tungt.

– Då kommer det vara naturligt att tillsammans med sin skogsägarförening eller annan partner fokusera hela föryngringsarbetet på att nå de målen, säger Lars-Göran Sundblad. ♣

STEREOTYP: Förenklad, ofta allmänt omfattad föreställning om utmärkande egenskaper hos alla som tillhör en viss grupp.
Källa: Nationalencyklopedin

Stereotyp bild av skogsskötsel hämmar skogsägare

Skogsvärden bjöd in fyra personer till ett samtal om skogens stereotyper. Vilken är bilden av miljö-kämpen, skogsägaren och jägaren? Varför uppstår stereotyper? Kan förutfattade meningar om "god skogsskötsel" hindra skogsägare att nå sina mål?

Läs referatet av samtalet här.

TEXT: MALIN VON ESSEN FOTO: ANDERS ANDERSSON/KRISTOFER HEDLUND

Hur ser den stereotypa bilden av miljörelsen ut?

Jonas: Jag vet att många fortfarande tror att vi i miljörelsen inte förstår själva skogsbruket; i extremfallet att vi inte ens förstår att det kommer upp nya träd efter avverkning, att vi bara bryr oss om små kryp och slemmiga svampar och att vi är emot den privata äganderätten. En del tror att vi inte vill ha skogsbruk alls och att vi vill att alla skogar ska vara orörda.

Gunnar: Den bilden stämmer nog, och en annan bild är att miljörelsen består av stadsbor som har en massa åsikter om hur skogen ute i landet ska skötas.

Solveig: Det finns en bild av att miljörelsen är vänsterorienterade, opraktiska akademiker, men som inte nödvändigtvis bor i stan. Och att de inte tycker om att marken brukas och förvaltas.

Monika: Jag tycker att ni beskriver den stereotypa bilden av miljörelsen ganska bra. När jag fick kontakt med miljörelsen i Jokkmokk för 25 år sedan kallades de för "rundglasögon". De sågs som en främmande sorts människor som inte hörde dit, som hade flyttat upp till Norrland och kom från mars.

"Stereotyper uppstår när vi skapar bilder av andra och oss själva."

Hur ser skogsägarstereotypen ut?

Solveig: En äldre, självständig, tjurig gubbe med motorsåg som inte vill ha några förändringar. En person som inte gillar de som begränsar mina möjligheter att få göra som jag vill på min fastighet.

Monika: Ja, en lite snarstucken typ som lätt går igång om man trycker på äganderättsknappen och som håller koll på vad alla säger och på att de tycker rätt saker.

Jonas: Ja, att skogsägaren är en man är en väldigt etablerad bild; en envis person som vill ha det på sitt sätt.

Gunnar: Nidbilden av skogsägaren är någon som städar sin skog. Och att alla är precis likadana.

Monika Stridsman och Gunnar Lindén samtalar om skogens olika stereotyper.

Vilken är jägarstereotypen?

Solveig: Det är nog ungefär samma som skogsägaren. En äldre farbror med sitt jaktlag.

Monika: En annan bild är jägaren som en av direktörerna i "adelsjakten".

Solveig: Jag tror att gemene man i Sverige tycker att jägare är hyvens personer, men det ser helt annorlunda ut i övriga Europa. Jag tror att det också finns en bild av att jägaren är någon som minskar lidandet för djur som skadats, till exempel i trafiken.

Gunnar: Bilden av jägaren är en man som är hundägare. Men jägaren kan

komma från vilken samhällsklass som helst. Det som saknas i min bild av jägaren är människor från arbetarklass. *Jonas:* Jag har svårt att hitta någon personlig stereotyp av jägare. Det kan bero på att jag känner många jägare.

Varför uppstår stereotyper?

Monika: Människor vill tillhöra en grupp som består av "de goda" och för att det ska kunna hända måste man ställa sin grupp mot bilden av "de andra" som är mindre goda.

Gunnar: Stereotyper uppstår när vi skapar bilder av andra och oss själva.

Monika: Och "de andra" är de som inte förstår.

Jonas: För 15 000 år sedan var vi alla jägare och samlare, anpassade till att leva i grupper om max 50 personer. Med subkulturer skapar vi möjlighet att få tillhöra en lagom stor grupp – det är ett allmänmänskligt behov.

Vilka förutfattade meningar finns om vad som är god skogsskötsel?

Gunnar: Det finns en bild av välvårdade skogar där man tar hand om det mesta, undviker barkborreangrepp, vindfällan och sådana saker. En annan

stereotyp är att svenska skogar består av granmonokulturer.

Monika: Det finns en bild av att skogen behöver skötas – att om den inte skötas så dör den.

Jonas: Jag håller verkligen med Monika! Och trakthyggesbruket i sig är en stereotyp; en framgångsrik väg om man vill ha mycket virke till låg kostnad, för "så har vi alltid gjort" och "det är det som fungerar bäst" och många tror fortfarande att man inte får göra på annat sätt.

Gunnar: Det finns förstås också stereotypa bilder av kontinuitetsskogsbruk

PANELEN

Solveig Larsson

BOR: Umeå.

ARBETSLIV: Skogsägare i Västerbotten, ordförande i Jägarnas Riksförbund.

FAVORITSKOG: Norrländsk tallskog.

GILLAR ATT GÖRA I SKOGEN: Att kombinera skogsskötsel med jakt.

Gunnar Lindén

BOR: Storvreta utanför Uppsala.

ARBETSLIV: Naturvårdsexpert, LRF Skogsägarna.

FAVORITSKOG: Jämtländsk kalkbarrikskog.

GILLAR ATT GÖRA I SKOGEN: Vandra, plocka svamp, upptäcka.

Jonas Rudberg

BOR: Farsta, Stockholm.

ARBETSLIV: Naturvårdsexpert, sakkunnig gruvor och skog, Naturskyddsföreningen.

FAVORITSKOG: Fjällnära urskog som fått leva sitt eget liv.

GILLAR ATT GÖRA I SKOGEN: Skåda fågel, vandra och njuta av skogens andliga värden.

Monika Stridsman

BOR: Stockholm/Västervik.

ARBETSLIV: Fd generaldirektör vid Skogsstyrelsen, har numera uppdrag i Föreningen skogen, Kungliga Skogs- och lantbruksakademien, Svenska Jägareförbundet och Karlstad Universitet.

FAVORITSKOG: De flesta skogar där det finns en spännande variation. Det händer alltid något.

GILLAR ATT GÖRA I SKOGEN: Vara i och vårda min själ, föra goda samtal, gå ut med hunden.

Solveig Larsson anser att förutfattade meningar om skogsskötsel hämmar skogsägarna.

som en lösning på allt – på problem med minskad biologisk mångfald, på barkborreangrepp och som en lösning i skogar där det finns rekreationsbehov. *Monika:* Tror du, Gunnar, att det finns ett "grupptyck" som säger vad man ska tycka om kontinuitetsskogsbruk? *Gunnar:* Ja, och grupptycket innebär att man skulle gå över till "den andra sidan" om man börjar använda sig av kontinuitetsskogsbruk. Det finns en motsättning mellan miljörelsen och skogsbruket som innebär att man uppfattas ta ställning för något annat om man börjar använda kontinuitetsskogsbruk.

Vad betyder förutfattade meningar om skogsskötsel för skogsägarnas möjligheter att nå individuella mål för sitt skogsbruk?

Solveig: Det hämmar skogsägarna. *Gunnar:* Det tror jag också. Det finns risk för att vi- och domkänslan gör

att man inte är beredd att gå emot sin grupp. *Solveig:* Det gäller oberoende av grupp-tillhörighet. Många är hämmade i att utöva sitt ägande och brukande som man vill. Grupptyckandet – ett jättebra ord – hämmar mig som skogsägare att använda min potential fullt ut. *Monika:* Det finns en gräns där du blir så annorlunda att du blir utstött. *Solveig:* Jag har mindre problem att gå egen väg. Som kvinna har jag varit lite utanför gruppen och då är det inte så svårt att gå mot strömmen. Det kan vara svårare för män, tror jag. *Monika:* Kvinnor förväntas nog ofta vara lite annorlunda och kan därför kanske lättare gå emot strömmen. *Jonas:* Trakthyggesbruket som stereotyp håller på att luckras upp, men kan ändå vara hämmande för en del skogsägare. Om jag var skogsägare skulle jag vilja tjäna pengar och samtidigt ta

”Kvinnor förväntas nog ofta vara lite annorlunda och kan därför kanske lättare gå emot strömmen.”

”Det goda samtalet behöver vi mer av i dessa internettider. Att samtala och gå i varandras fotspår.”

större hänsyn, och därför vara nyfiken på hyggesfritt skogsbruk.

Vilka problem innebär stereotyper?

Monika: Stereotyper hämmar kreativt tänkande.

Solveig: Att man inte släpper in ny kunskap.

Monika: En stereotyp handlar om att hygget är kalt, att bara någon pinne sticker upp och att det är hårt markerat. Den bilden kan hämma utvecklingen och hindra att naturvårdshänsynen inom trakthyggesbruket utvecklas.

Jonas: Det tror jag inte. Det är väldigt osannolikt att en eventuell stereotyp av hur kalhygget ser ut skulle hämma naturvårdens utveckling i trakthyggesbruket.

Monika: Kan inte stereotypen av trakthygget hindra miljörörelsen från att gå in och bidra konstruktivt till skogsbrukets utveckling? Jag menar att en stereotyp om hur hyggen ser ut gör det svårt att mötas kring hur trakthygget skulle kunna utvecklas.

Vilka möjligheter innebär stereotyper?

Gunnar: Stereotyper gör det lättare att få genomslag, exempelvis politiskt, för sitt budskap.

Solveig: Stereotyper kan användas för att skapa bilder hos mottagaren.

Monika: Stereotypen som säger att kvinnor i skogsbruket är lite udda personer och törs göra på sitt eget sätt, har hjälpt många att kunna vara som de är.

Hur kan man göra för att motverka stereotyper?

Monika: Man kan lyssna och tänka sig att man går i någon annans skor – försöka sätta sig in i olika perspektiv på en fråga.

Solveig: Man kan se till att information från olika avsändare görs tillgänglig.

Diskussion om vilka problem och möjligheter stereotyper kan leda till.

Deltagarna kände att de var överens om det mesta som handlar om stereotyper.

Jonas Rudberg anser att man måste föra samtal om vad man kan göra för att motverka stereotyper.

Jonas: Fast internet visar oss på problemet med åsiktsbubblor – att vi gärna väljer bort innehåll som inte stämmer med vår egen åsikt.

Gunnar: Ja, alla vi som sitter i det här rummet lever i våra filterbubblor med stereotyper inom bubblan. De som är utanför har helt andra stereotyper. Och många av de stereotyper vi nämner här är det ganska få som delar.

Vad tänker ni om det här samtalet? Vad har ni eventuellt ”fått syn på” hos er själva och varandra?

Monika: Det är lättare att lyssna på beskrivningen av en stereotyp som inte inbegriper en själv. Man är väldigt snabb med att själv gå in och försvara det som handlar om en själv.

Gunnar: Vi är överens om det mesta

som handlar om stereotyper. Det är intressant.

Solveig: Det goda samtalet behöver vi mer av i dessa internettider. Att samtala och gå i varandras fotspår.

Jonas: Det finns en anledning till att vi har två öron och bara en mun. Det är viktigt att bli lyssnad på, men minst lika viktigt att lyssna. Det tycker jag att vi har gjort idag. Men om man ska kunna göra något åt stereotyperna måste man föra samtal om hur det verkligen förhåller sig och om vad vi behöver göra. ‡

En skogsnäring i förändring:

”Det är för få som känner att de passar in i skogsbranschen”

Närmare 100 000 människor är sysselsatta inom skogsnäringen idag – 84 procent av dem är män. Vi studerar hur mannens roll har förändrats över tid och hur den påverkar bilden av skogssektorn.

TEXT: ANNA THANNER

SKOGSNÄRINGEN HAR VARIT mansdominerad sedan branschens begynnelse och för att nå målen i regeringens jämställdhetsstrategi för skogsnäringen måste mycket förändras. Den långsamma utvecklingen är bland annat en konsekvens av att skogsbruket alltid har kännetecknats av en stereotyp bild av vem som kan och får sköta skogen.

– Bilden av den handlingskraftiga, fysiskt starke, frihetssökande mannen vars skogsarbete kräver blod, svett och tårar har återberättats i generationer. I takt med att skogsbruket moderniserades förändrades bilden och idag är den som utför det praktiska skogsarbetet istället en man med tekniska färdigheter, säger Gun Lidestav, skogsforskare verksam vid Sveriges lantbruksuniversitet.

GUN LIDESTAV ÄR själv skogsägare och menar att allmänhetens bild av den manliga skogsbrukaren till viss del stämmer, men att stereotypen reproduceras och förstärks extra mycket i media.

– För många är skogsbruk detsamma som att avverka skog vilket är en

ofullständig bild. Det handlar om att förvalta en naturresurs och för att göra det krävs många olika kompetenser – allt från att utveckla klimatanpassade plantmaterial och planering med hänsyn till skogens sociala värden till logistik och kommunikation.

”För många är skogsbruk detsamma som att avverka skog vilket är en ofullständig bild.”

VI BEHÖVER INTE gå längre än till skogsbrukets egen historia för att se att det skapas en bredare gemenskap när fler roller ryms. Anna-Maria Rautio driver tillsammans med Lars Östlund forskningsprojektet Skogens glömda hjältar

som analyserar kvinnors bidrag till skogsbruket åren 1880-1950. Studierna visar att kvinnors arbete sågs som en vital del för att skogsbruket skulle kunna utföras.

– Studerar vi kvinnans roll skymtar vi även en tidigare, helt annan, bild av skogsmannen än den som etablerades på 50-talet. Han var då varm och välkomnande vilket kan härledas till att det första skogsbruket var påverkat av bondesamhället där allas bidrag var lika viktigt. De behövde varandra för att kunna överleva, säger Anna-Maria Rautio.

DET FINNS EN vilja att bryta dagens stereotypa mansroll och att skapa ett mer inkluderande skogsbruk – både bland dagens skogsstudenter och yrkesverksamma. För det krävs ett jämställdhetsarbete på djupet i samtliga skogliga

Gun Lidestav, skogsägare och verksam vid Sveriges lantbruksuniversitet som skogsforskare. Foto: Mona Bonta Bergman

FAKTA

Skogens glömda hjältar

- Skogens glömda hjältar är ett forskningsprojekt vid Sveriges lantbruksuniversitet som finansieras av Skogssällskapet.
- Projektet syftar till att analysera kvinnornas bidrag till skogsbruket i Sverige, främst under perioden 1880-1950, för att kunna problematisera den dominerande synen på skogsbruket som en rent manlig verksamhet.
- Projektet drivs av Lars Östlund, professor i skogshistoria, och Anna-Maria Rautio, skoglig doktor.
- Har du tips på kvinnor som arbetat inom skogsbruket mellan åren 1880 och 1950? Maila anna-maria.rautio@lycksele.se. Läs mer om projektet på Skogssällskapets webbplats.

Genom att bryta dagens stereotypa mansroll skapas ett mer inkluderande skogsbruk. Foto: Shutterstock

organisationer och att fler söker sig till skogliga utbildningar. Men att öka intresset för dessa utbildningar är dock inte helt lätt då en anledning till att det är så få sökande beror på att allt färre unga har egen erfarenhet av att arbeta, eller ens vistas, i skogen idag.

Men branschen kan bli bättre på att lyfta fler yrkesroller inom skogsbranschen, menar Gun Lidestav, som tror på att ändra behörighetskraven och göra det möjligt att bli antagen till skogliga utbildningar med en samhällsvetenskaplig gymnasieutbildning.

– Det är för få som känner att de passar in i skogsbranschen. Vi som tillhör den har därför ett ansvar att ifrågasätta ramarna och våra egna roller. Då kan vi också bli mer toleranta och våga öppna skogen för fler perspektiv.

”Skogsbrukets framtida yrkesutövare kommer att karaktäriseras av hög social kompetens...”

MEN INNAN DEN traditionella bilden av den skogsbrukande mannen luckras upp och fler kan känna sig bekväma med en skogsbruksidentitet krävs det arbete på både samhälls- och individnivå. Bättre kommunikation, både externt och internt, och mötesplatser där problemet kan diskuteras är några påbörjade initiativ. En klassisk mötesplats för intern kommunikation är de stora skogsmässorna, men där visar Gun Lidestavs studier att det finns en

stor förbättringspotential vad det gäller både tilltal och möjligheter att utveckla dialogen med mässornas besökare – som att bli bättre på att lyssna och inte bara förmedla egna ”sanningar”. För den externa kommunikationen finns inte lika väletablerade mötesplatser än, men Gun Lidestav tror att det finns goda förutsättningar att etablera en mer organiserad dialog om skogsbrukandet i vid bemärkelse.

– Jag tror att skogsbrukets framtida yrkesutövare kommer att karaktäriseras av hög social kompetens och kommunikativa egenskaper. En person som bemöter alla i branschen med respekt och kan svara upp mot olika skogsägares behov oavsett kön, bakgrund och yrkesroll inom industrin, avslutar Gun Lidestav. ‡

Flytande sommarnöje

Terhi är Nordens största båttillverkare med över 200.000 sålda båtar. Det är den perfekta dagsturs- och sommarstugebåten, för fiske och rena nöjesturer. Modellprogrammet är brett och täcker de flesta önskemål du kan ha - från populära roddbåtar till mångsidiga och praktiska motorbåtar.

TERHI
ABS BOATS

www.terhi.fi

Skogsaffärer

Nyhetsstips? Mejla redaktionen@skogsvarden.se

KONTAKT: CARL JOHAN CARLSSON
CARLJOHAN.CARLSSON@SKOGSSALLSKAPET.SE
031-3356636

LEDARE

Man lär sig av både framgångar och misstag

NÄR JAG HÖRDE om temat för detta nummer – ”skogens stereotyper” – tänkte jag mig instinktivt tillbaka till min studietid. I utbildningen till jägmästare lärde vi oss hur man skulle göra, hur man alltid hade gjort. Det präglade mig och alla andra studenter också tror jag. Det pratades om ”skogsmannablicken”, visst känner ni igen er?

DET ÄR KLART att det inte alltid är lätt att ta till sig nya saker, särskilt inte när vi är så tydligt inskolade i hur det ”ska vara”. Efter att ha funderat över ”skogens stereotyper” kan jag konstatera att det nog är klokt att reflektera över invanda mönster och sanningar. Vi är skolade utifrån någonting och då är det lätt att köra vidare i samma spår. För att utvecklas gäller det att vi tillsammans hjälps åt. Faktum är att kunder, forskning, medarbetare och underentreprenörer ständigt gör att vi på Skogssällskapet förändras och utvecklas. Det är jag glad för, men man kan fundera på om det i vår bransch kanske skulle gå lite fortare ibland?

UNDER DE SENASTE åren har vi inom Skogssällskapet haft ett fortgående utvecklings- och förändringsarbete. Att utvecklas tillsammans med kunder och medarbetare är min största drivkraft. Vi ska alltid vara en professionell skogsför-

valtare som hjälper våra kunder att nå sina mål med sitt skogsägande.

ETT KONKRET SÄTT att utvecklas är vårt digitala gränssnitt, som har fått ett mer modernt utseende. Vi har uppdaterat design och funktion för ”mina sidor” och förändringen ska göra verktyget mer lättanvänt. Därmed blir det enklare att överblicka och följa utvecklingen i verksamheten oavsett var du befinner dig. Läs gärna mer på hemsidan eller prata med våra skogsförvaltare och ekonomikonsulter. Självt är jag väldigt förtjust i möjligheten att kunna följa utvecklingen via min smartphone, var i världen jag än är.

NÄR JAG FUNDERAR på denna ledartext är jag på väg till Mora för att delta i Stafettvasan tillsammans med några kollegor. Vi är flera lag från Skogssällskapet som ska åka sträckan mellan Berga by och Mora och även kunder är med. Om du är sugen på att hänga med oss nästa år är det bara att kontakta mig.

MED DET SAGT önskar jag er trevlig läsning. Självt ska jag bege mig ut i skogen – denna gång för Stafettvasan. ♣

PETER CALDERON

VD Skogssällskapets Förvaltning AB

”Vi ska alltid vara en professionell skogsförvaltare som hjälper våra kunder att nå sina mål med sitt skogsägande.”

Peter Calderon. Foto: Crelle

KALENDARIUM

På gång i april och maj

21

April
Skogsdag
Vimmerby.

26

April
Skogsdag
Ruder-Röå,
Karlsborg.

10

Maj
Skogsdag på
Rydsmon,
Jönköping.

15-17

Maj
Skötsel av hög-
producerande skog i
Lettland, exkursion.

För närmare information om datum, plats och program, se skogssallskapet.se/evenemang

Foto: Tim Bogdanov

SFAB:s nye VD:

Vi vill målmedvetet utveckla kvaliteten i de tjänster vi utför

Kvalitet, målanpassad förvaltning och dialog är nyckelord för Peter Calderon, ny VD för Skogssällskapets Förvaltning AB, SFAB. Hans ambition är att ännu fler skogsägare ska få upp ögonen för de viktiga skillnaderna mellan Skogssällskapet och andra aktörer.

TEXT: EMIL SCHÄLIN

MED 22 ÅR i företaget är Peter Calderon en välkänd person i Skogssällskapet. De senaste åren har han varit affärschef för marknadsområdena Öst och Nord. I januari 2017 tillträdde Peter som VD för SFAB. Rollen har separerats från funktionen som koncernchef, vilket innebär att den nye VD:n helt kan fokusera på SFAB:s verksamhet.

– Vi vill målmedvetet utveckla kvaliteten i de tjänster vi utför åt våra befintliga kunder. Det är grunden. Samtidigt vill vi profilera oss tydligare mot nya kunder och tala om vad som skiljer oss från andra aktörer, säger Peter Calderon.

SFAB ÄGS AV Stiftelsen Skogssällskapet som har till ändamål att verka för

hållbar utveckling av skog och mark. Det är en styrkefaktor i profileringen.

– Vinsten i vår verksamhet går ju tillbaka till skogsbranschen i form av

”Vinsten i vår verksamhet går ju tillbaka till skogsbranschen i form av kunskapsuppbyggnad ...”

kunskapsuppbyggnad i olika forskningsprojekt. Nu vill vi att fler skogsägare ska få upp ögonen för detta och samtidigt få dra nytta av den kunskapsutveckling som vi är delaktiga i.

STÄLLNINGEN SOM fristående skogsförvaltare, utan ägar-

Peter Calderon, VD för SFAB, är en välkänd person i Skogssällskapet.

Foto: Crelle

intressen i industrin, är en annan särskiljande faktor.

– Det innebär att vi på bästa sätt kan finna goda avsättningsmöjligheter och samtidigt ger det oss möjlighet att söka brett bland virkesköpare runt hela Östersjöregionen då vi ska förmedla våra kunders virke till bra villkor.

PETER PEKAR OCKSÅ på helhetsgreppet som en viktig fördel för skogsägare. Utöver de rent skogliga tjänsterna erbjuds specialisthjälp med allt som rör den skogliga ekonomin och ägandet av en skogs-

eller jordbruksfastighet.

– I våra kundteam har vi förutom skogsförvaltaren också ekonomikonstuler och fastighetskonstuler. Det ger oss en unik bredd i vår kompetens – vi kan skogen, men också upplåtelse och arrenden, fastighetsförmedling, deklaration, skattefrågor, generationsskiftet och markintränsfrågor, säger Peter Calderon.

KÄRNAN I SKOGSSÄLLSKAPETS förvaltningserbjudande är den ”målanpassade förvaltningen” och utvecklingen av tjänsten

KALENDARIUM

På gång i juni och september

7-10 Juni
Elmia-Wood, Jönköping.

28-29 Juni
Borgeby-fältdagar.

13 September
Exkursjon utanför Göteborg om avverkning nära tjäderspel med bäring på artskyddsförordningen.

För närmare information om datum, plats och program, se skogssallskapet.se/evenemang

”Som professionell skogsförvaltare är det vår ambition att hela tiden utveckla vår kompetens så att vi kan realisera våra kunders olika målsättningar.”

har hög prioritet. Utgångspunkten är att kundens mål ska vara helt styrande för förvaltningen och för de åtgärder som Skogssällskapet genomför utifrån en hållbar utveckling av skog och mark.

– Skogsägare har många gånger olika mål med sitt skogsägande. För vissa handlar det främst om hög avkastning, för andra kan rekreationsvärden, naturvård eller viltvård väga väl så tungt. Som professionell skogsförvaltare är det vår ambition att hela tiden utveckla vår kompetens så att vi kan realisera våra kunders olika målsättningar.

FÖR ATT LYCKAS fullt ut med denna målanpassade skogsförvaltning krävs kontinuerlig kontakt med skogsägaren.

– Av mina egna erfarenheter ute i verksamheten vet jag hur viktig den dialogen är. Det gäller att vara proaktiv och komma med konkreta förslag till lösningar. Det tar tid och kräver stort engagemang, och sådana insatser får nu högsta prioritet, säger Peter Calderon. ‡

MAGNUS JUNTIKKA
VIRKESCHEF, SKOGSSÄLLSKAPET
MAGNUS.JUNTIKKA@SKOGSSALLSKAPET.SE
0771-220044

KRÖNIKA

Stark efterfrågan på den svenska virkesmarknaden

Det är lätt att hitta positiva signaler på marknaden. Nästan oavsett vilken statistik man tittar på har kurvorna gått uppåt sedan botten 2008. Även den överblickbara framtiden ser bra ut, men det är ändå så att ”allting hänger på en skör tråd”.

DEN SVAGA KRONAN har hjälpt skogsindustrin i flera år. Det är bara det engelska pundet som har åkt lite bergodalbana. Många tror att kronan kommer att stärkas, men än så länge är vi valutadopade. På ett sätt är det förstås trist att en stor del av lönsamheten hos framförallt sågverken går att härleda till valutakurser.

ETT STÖRNINGSMOMENT NÄR det gäller export som går via containerfrakt är att fraktpriserna har skjutit i höjden, bland annat beroende på att ett stort koreanskt containerföretag gått i konkurs. Just nu är det en viss begränsning av exporten, hur länge det kommer vara så får vi se.

ANNARS ÄR DET mesta ganska positivt för svensk industri. Våra viktigaste exportländer har en försiktig men positiv trend. Starten av 2017 har varit bättre än på många år. Nu går vi in i en intressant period med alla byggprojekt som brukar ta lite extra fart med vårens ankomst. Vi får inte heller glömma den svenska marknaden som faktiskt är den i särklass största för våra trävaror. Sverige går urstarkt och det mesta tyder på att det kommer att fortsätta så ett tag till.

EN SAK SOM är på tapeten nu är att USA anser att kanadensiska staten subven-

tionerar den inhemska skogsindustrin med billig råvara. Man sätter marknadskrafterna ur spel så pass mycket att USA funderar på att införa strafftullar. Skulle det bli verklighet skulle det kunna öppna mycket intressanta möjligheter för den svenska sågverksindustrin på den amerikanska marknaden.

NÄR DET GÄLLER massa-, kartong- och pappersbruken är det ungefär som tidigare. Grafiskt papper har det jobbigt. Ytterligare en pappersmaskin har lagts ner i Sverige. Kartongmarknaden generellt, och även avsalumassan, går fortfarande bra.

VAD TROR VI då om den svenska råvarumarknaden? Det är generellt stort sug efter råvara. Det känns som att vi är väldigt nära generella prishöjningar på timret. Utvecklas trävarumarknaden positivt under våren kommer det tillsammans med den lilla timmerbrist som finns framförallt i södra Sverige att innebära att vi får höjningar på timret. Tillgången är bättre på massaved och här har den norska importen och övrig import en viss betydelse, vilket bidrar till att göra prisbilden mer osäker för massaved. ‡

Succé för skogsägarkvällar

Skogssällskapets skogskvällar för skogsägarkvinnor blev succé. Arrangemangen i Sundsvall, Umeå och Östersund lockade ett 100-tal deltagare.

TEXT: ANDERS THORÉN

– **DET STORA INTRESSET** visar att det finns behov av att hitta forum för olika kategorier skogsägare, för att kunna diskutera gemensamma frågor, byta erfarenhet och kompetens. Och just i det här fallet riktade sig kvällarna till kvinnor som äger skog, vilket blev en fullträff! säger Eivor Mettävainio, affärschef Marknadsområde Nord.

HUVUDEMAMAT FÖR kvällarna var ”långsiktigt och hållbart” och den nödvändiga balansen mellan skogens olika värden, såväl de miljömässiga, sociala som ekonomiska. Deltagarna fick också veta mer om hur skogsråvaran genom forskning och utveckling bidrar positivt till ett mer hållbart samhälle, och skapar värden. Kvällen handlade för övrigt om småskaligt skogsbruk, skogsägarens villkor och de speciella perspektiv som ofta finns i ett familjeskogsbruk, där andra värden än de rent ekonomiska kan väga tungt.

– Men innan vi körde igång kvällens program, presenterade vi Skogssällskapet, oss själva och vad vi kan hjälpa till med – vilket väckte nyfikenhet och ledde till vidare diskussioner under mingelpausen, säger Eivor.

Många deltagare vid Skogssällskapets skogskvällar. Foto: Skogssällskapet

FRÅGORNA KRING generationskiften blev många. Deltagarna fick information om vilka möjligheter som finns, och tips om vad man ska tänka på för att generationskiftet ska bli positivt för hela familjen, nu och på längre sikt.

”Ett gott råd är att börja planera för generationskiftet i god tid ...”

– Ett gott råd är att börja planera för generationskiftet i god tid och att ta hjälp! Det är också viktigt att tänka till kring vad man vill med sitt skogsägande, och att sätta tydliga mål. Även i det arbetet kan det vara bra att ha en utomstående samtalspartner, säger Eivor.

RESPONSEN FRÅN deltagarna har varit mycket positiv. Det märks att kvällarna blev en aptitretare för fortsatt förkovring och nätverksbyggande.

ANDRA EXEMPEL PÅ kreativa kundaktiviteter är de biokvällar som arrangerats av Skogssällskapets kontor

i Sundsvall och Härnösand. Hela 200 gäster har då fått se Skogssällskapets 100-årsfilm och fått träffa medarbetarna på kontoren. Gästerna bjöds även på specialvisning av långfilmen ”101-åringen som smet från notan och försvann”.

– Visst, biokvällar kan tyckas vara ett annorlunda grepp. Men jag tycker det är fantastiskt roligt när vi kan hitta kreativa mötesforum av det här slaget. Det handlar om att vårda kunder och knyta nya kontakter, vilket nog många gånger sker bäst under mer lätt-samma former, säger Eivor avslutningsvis. ☘

Viltbete på tall orsakar stora skador inom skogsbruket. På skogsdagen utanför Jönköping berättar Märtha Wallgren från Skogforsk om de senaste forskningsrönen kring viltet i skogen. Foto: Ulrika Lagerlöf

Skogssällskapet bjuder på kunskap på skogsdagar

Skogssällskapet består av de tre benen forskning, egen skog och affärsverksamhet. För att visa hela bredden i verksamheten bjuder Skogssällskapet in skogsägare till skogsdagar där kunskap, insikter och nya kontakter är i centrum.

TEXT: CHRISTIAN ALBINSSON

DEN FÖRSTA SKOGSDAGEN gick av stapeln på en fastighet som heter Aha i Sorsele, vilket såklart för tankarna till "aha-upplevelse" som är en bärande del i framförallt forskningsbenet i Skogssällskapets verksamhet. Sedan dess arrangeras skogsdagar i kunskapens tecken kontinuerligt runt om i landet, närmast förestående är träffar i Tibro respektive Jönköping.

DEN 26 APRIL bjuder Skogssällskapets in till en innehållsrik eftermiddag med fokus på målanpassad förvaltning. Då pratar vi om hur

markägarens önskemål och långsiktiga strategi leder till praktisk handling på ett skogsinnehav. Vi håller till på Skogssällskapets egen fastighet Ruder-Röå utanför Tibro.

FÖRUTOM OSS PÅ Skogssällskapet får ni träffa Karin Hjelm från Skogforsk som ger er de senaste forskningsrönen kring förnygring av tall. Vår lokale skogsförvaltare Geir Eriksen berättar hur vi tillsammans med våra kunder utvecklar och förädlar skogsfastigheter.

DEN 10 MAJ bjuder Skogssäll-

skapet in till ytterligare en eftermiddag med fokus på målanpassad skogsförvaltning. Vi håller till på Skogssällskapets fastighet Rydmon utanför Jönköping. Där medverkar Märtha Wallgren från Skogforsk som ger er de senaste forskningsrönen kring viltet i skogen och vilka konsekvenser viltbetet kan få. Vår lokale skogsförvaltare Johan Johansson berättar hur vi tillsammans med våra kunder utvecklar och förädlar skogsfastigheter.

GÅ IN PÅ www.skogssallskapet.se/evenemang och anmäl dig till någon av träffarna!

NYHET!
Fler nya förvaltningsuppdrag

SEDAN ÅRSSKIFTET har flera nya förvaltningsuppdrag slutits med skogsägare runt om i Sverige, totalt över 3 000 ha. Anledningen till att de har valt oss som förvaltare är att markägarna vill samarbeta med någon som kan ta ett helhetsgrepp kring skogen och ekonomin. Flera uttrycker även sin uppskattning för att Skogssällskapet är lyhörda för markägarens idéer och mål samt vårt fristående.

ÄVEN HOS offentliga markägare har vi fått förtroende att förvalta skogen, där är Alvesta och Tranås kommuner de senaste som vi slutit avtal med.

FLERA AV VÅRA kunder uppskattar att det med Skogssällskapet går enkelt och snabbt att följa sin skog på Mina sidor. Här kan man som kund se och följa den skogliga verksamheten men även få en dagsaktuell sammanställning på hur ekonomin ser ut och hur den taktar mot budgeten.

KONTAKTA DIN närmaste skogsförvaltare för att ta del av våra erbjudanden.

När den yngre generationen tar över ökar mångfalden i skogen. Foto: Thomas Adolfsen

Mångfalden ökar

Mångfalden inom skogsägarkåren ökar, och den stereotypa skogsägaren försvinner alltmer. Orsakerna till detta är flera, varav en av dem kan tillskrivas de nya ägarkonstellationer som uppstår i samband med att en yngre generation tar över.

TEXT: EMIL SCHÄLIN

FÖRR I TIDEN var det vanligt att äldste sonen i familjen axlade manteln och tog över skogsgården, men idag ser vi hur allt fler går ifrån den principen, vilket kanske är en av anledningarna till att var tredje privatskogsägare i Sverige idag är kvinna.

Det har länge talats om att det svenska skogsbruket står inför en omfattande generationsväxling – 2012 var fler

än 110 000 skogsägare över 65 år – och nu kan man börja skönja den nya generationens skogsägare.

UTFLYTTNINGEN FRÅN den svenska landsbygden innebär många gånger att barn och barnbarn bor långt ifrån sin hembygd och familjens skogsinnehav. Tillsammans med ekonomiska skäl leder det ibland till att fastigheten

”Vi måste komma ihåg att skog växer långsamt.”

säljs på den öppna fastighetsmarknaden.

Även om den vanligaste köparen fortfarande är en skogsägare som sedan

tidigare äger skog i trakten, kan man se att andra köpare träder in på marknaden, som lockas av andra värden i skogen än enbart avkastningen på virke, som möjligheter till jakt och exploatering.

DET ÖKADE INTRESSET för skog har gjort att priserna på skogsfastigheter har stigit de senaste decennierna, trots att avkastningen på virke inte följt samma starka utveckling. En konsekvens av det är att generationsskiftet kan bli kostsamt om syskon och föräldrar ska kompenseras i nivåer med marknadsvärdet, menar Eivor Mettävainio, affärschef på Skogssällskapet.

– Om skogen är högt värderad blir det dyrt att lösa ut sina syskon. Vi måste komma ihåg att skog växer långsamt. Är det en ung skog kan det dröja upp till 50 år innan det är dags för avverk-

ning och alla har inte råd med en sådan investering. En del familjer väljer därför att sälja fastigheten, men vi ser också hur andra väljer ett gemensamt ägande, för att på så vis komma runt de dyra utköpen.

ENLIGT EIVOR METTÄVAINIO kan ett samägande fungera alldeles utmärkt och bli till ett nav att samla familjen kring, för att driva sitt skogsbruk och samtidigt hålla kontakt med både varandra och hembygden. Men hon menar också att man bör vara medveten om att det är en ägandeform som kan innebära andra svårigheter, med tanke på samverkan, målbilder och ambitionsnivåer. Det är inte säkert att alla delägare har samma mål med skogen, eller samma ekonomiska förutsättningar. Därför anser Eivor att man bör tänka på hur beslutsprocesserna ser ut, det vill säga hur delägarna kan komma vidare och ta beslut i de frågor där man egentligen vill olika saker.

– Min rekommendation är att i god tid samla familjen för att öppet diskutera och lyssna in de tankar, ambitioner och viljor som finns, och ta hjälp utifrån för att teckna ett samäganderättsavtal mellan alla delägare. Att sköta en överlåtelse på egen hand är svårt och blir det fel från början kan det vara svårt att reparera skadan i ett senare skede, säger hon.

MARTIN SJÖDIN, skogsanalytiker på Skogssällskapet, förklarar att om man är ute i god tid och får hjälp av rätt expertis så kan man förebygga de ekonomiska svårigheterna som ibland följer med ett generationsskifte.

– Med en uppdaterad skogsbruksplan och god

Det är klokt att i tid planera för generationsskifte i skogen. Foto: Thomas Adolfsen

framförhållning kan experter hjälpa er att ta fram en kalkyl och planera så att det går att ta ut kapital ur skogen när det väl är dags för ett generationsskifte, vilket också underlättar eventuella utköp.

PÅ SKOGSSÄLLSKAPET finns det fastighets- och ekonomikonserter med lång erfarenhet av just generationsskiften och skogsstrategi, berättar Martin.

– Om fastigheten ska ägas gemensamt hjälper de er att utforma tydliga riktlinjer för hur skogen ska skötas och hur intäkterna ska fördelas vid avverkning. På så vis ökar chansen för att nå de uppsatta målen i skogsbruket, vilket också bäddar för fortsatt goda relationer i familjen, säger han.

SKOGSSÄLLSKAPET tar regelbundet fram "Skogsindex", som är kvoten av marknadspriset för en skogsfastighet dividerat med avkastningsvärdet för virket. Med hjälp av det kan man

orientera sig på marknaden och jämföra marknadspriser och virkesavkastning mellan olika delar av landet. Ulrik Abelson, fastighetskonsult på Skogssällskapet, rekommenderar att ta del av Skogsindex om man vill hålla sig uppdaterad om den svenska skogsfastighetsmarknadens utveckling.

– Som det ser ut nu kan exempelvis en fastighet i Uppland ha ett skogsindex 70 procent högre än en fastighet av samma storlek i Mellannorrland. Skogarna i södra Sverige har visserligen högre virkesförråd och bonitet, men det är inte den enda förklaringen till prisskillnaden. Närheten till en tätort och möjligheten till exploatering och ett högre jaktvärde är andra faktorer som spelar in.

OCH DET ÄR det bra att ha koll på när det är dags för ett generationsskifte – oavsett om man vill bli utköpt eller är den nya skogsbrukaren som ska ta över. §

Eivor Mettävainio, affärschef på Skogssällskapet

Ulrik Abelson, fastighetskonsult på Skogssällskapet

Martin Sjödin, skogsanalytiker på Skogssällskapet

Är du engagerad i skog och lantbruksnäringarna?

Som Nordens företagsbank har vi produkter och tjänster som är speciellt anpassade för dig som är aktiv inom skog och lantbruksnäringarna i Sverige. Vi hjälper dig med allt från heltäckande finansieringslösningar till att förvalta ditt kapital. Vi stöttar dig genom livets alla skeden, i företaget, näringslivet och privat.

Du är välkommen att kontakta vår affärsansvarige för skog och lantbruk Joakim Larsson så berättar han mer. Du når honom på joakim.larsson@seb.se eller 0707-39 10 87.

Stående 1/2
94x250

Stående
1/16
46x62

Stående
1/16
46x62

Stående 1/8
94x60

Stående 1/4
94x125

Liggande 1/8
190x30

Liggande 1/8
190x30

Liggande 1/4
190x60

Liggande 1/2
190x125